

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే బాలకాండే

॥ షోడశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ షోడశః సర్గః ॥

దేవానాం విష్ణుం ప్రతి రావణవధాయ నరరూపేణావతరణాయ ప్రార్థనా
రాజ్ఞః పుత్రేష్టియజ్ఞేఽగ్నికుండాత్ ప్రాదుర్భూతేన ప్రాజాపత్యపురుషేణ
పాయసస్యార్పణం తద్ భుక్త్వా రాజ్ఞీనాం గర్భధారణం

తతో నారాయణో విష్ణుర్నియుక్తః సురసత్తమైః |
జానన్నపి సురానేవం శ్లక్షం వచనమబ్రవీత్ || 1.16.1 ||

ఉపాయః కో వధే తస్య రాక్షసాధిపతేః సురాః |
యమహం తం సమాస్థాయ నిహన్యామృషికంటకం || 1.16.2 ||

ఏవముక్తాః సురాః సర్వే ప్రత్యూచుర్విష్ణుమవ్యయం |
మానుషం రూపమాస్థాయ రావణం జహి సంయుగే || 1.16.3 ||

స హి తేపే తపస్తీవ్రం దీర్ఘకాలమరిందమః |
యేన తుష్టోఽభవద్ బ్రహ్మ లోకకృల్లోకపూర్వజః || 1.16.4 ||

సంతుష్టః ప్రదదౌ తస్మై రాక్షసాయ వరం ప్రభుః |
నానావిధేభ్యో భూతేభ్యో భయం నాన్యత్ర మానుషాత్ || 1.16.5 ||

అవజ్ఞాతాః పురా తేన వరదానే హి మానవాః |
ఏవం పితామహాత్ తస్మాద్ వరదానేన గర్వితః || 1.16.6 ||

ఉత్సాదయతి లోకాన్స్త్రీన్ స్త్రీయశ్చాప్యపకర్షతి |
తస్మాత్ తస్య వధో దృష్టో మానుషేభ్యః పరంతప || 1.16.7 ||

ఇత్యేతద్ వచనం శ్రుత్వా సురాణాం విష్ణురాత్మవాన్ |
పితరం రోచయామాస తదా దశరథం నృపం || 1.16.8 ||

స చాప్యపుత్రో నృపతిస్తస్మిన్ కాలే మహాద్యుతిః |
అయజత్ పుత్రియామిష్ఠిం పుత్రేప్పురరిసూదనః || 1.16.9 ||

స కృత్వా నిశ్చయం విష్ణురామంత్ర్య చ పితామహం |
అంతర్ధానం గతో దేవైః పూజ్యమానో మహర్షిభిః || 1.16.10 ||

తతో వై యజమానస్య పావకాదతులప్రభం |
ప్రాదుర్భూతం మహద్ భూతం మహావీర్యం మహాబలం || 1.16.11 ||

కృష్ణం రక్తాంబరధరం రక్తాస్యం దుందుభిస్వనం |
స్నిగ్ధహర్యక్షతనుజశ్మశ్రుప్రవరమూర్ధజం || 1.16.12 ||

శుభలక్షణసంపన్నం దివ్యాభరణభూషితం |
శైలశృంగసముత్సేధం దృప్తశార్దూలవిక్రమం || 1.16.13 ||

దివాకరసమాకారం దీప్తానలశిఖోపమం |
తప్తజాంబూనదమయీం రాజతాంతపరిచ్ఛదాం || 1.16.14 ||

దివ్యపాయససంపూర్ణాం పాత్రీం పత్నీమివ ప్రియాం |
ప్రగృహ్య విపులాం దోర్భ్యాం స్వయం మాయామయీమివ || 1.16.15 ||

సమవేక్ష్యాబ్రవీద్ వాక్యమిదం దశరథం నృపం |
ప్రాజాపత్యం నరం విద్ధి మామిహాభ్యాగతం నృపం || 1.16.16 ||

తతః పరం తదా రాజా ప్రత్యువాచ కృతాంజలిః |
భగవన్ స్వాగతం తేఽస్తు కిమహం కరవాణి తే || 1.16.17 ||

అథో పునరిదం వాక్యం ప్రాజాపత్యో నరోఽబ్రవీత్ |
రాజన్నర్చయతా దేవానద్య ప్రాప్తమిదం త్వయా || 1.16.18 ||

ఇదం తు నృపశార్దూల పాయసం దేవనిర్మితం |
ప్రజాకరం గృహాణ త్వం ధన్యమారోగ్యవర్ధనం || 1.16.19 ||

భార్యాణామనురూపాణామశ్నేతేతి ప్రయచ్ఛ వై |
తాసు త్వం లప్స్యసే పుత్రాన్ యదర్థం యజసే నృప || 1.16.20 ||

తథేతి నృపతిః ప్రీతః శిరసా ప్రతిగృహ్య తాం |
పాత్రీం దేవాన్నసంపూర్ణాం దేవదత్తాం హిరణ్మయాం || 1.16.21 ||

అభివాద్య చ తద్భూతమద్భుతం ప్రియదర్శనం |
ముదా పరమయా యుక్తశ్చకారాభిప్రదక్షిణం || 1.16.22 ||

తతో దశరథః ప్రాప్య పాయసం దేవనిర్మితం |
బభూవ పరమప్రీతః ప్రాప్య విత్తమివాధనః || 1.16.23 ||

తతస్తదద్భుతప్రఖ్యం భూతం పరమభాస్వరం |
సంవర్తయిత్వా తత్ కర్మ తత్రైవాంతరధీయత || 1.16.24 ||

హర్షరశ్మిభిరుద్ద్యోతం తస్యాంతఃపురమాబభౌ |
శారదస్యాభిరామస్య చంద్రస్యేవ నభోఽశుభిః || 1.16.25 ||

సోఽంతఃపురం ప్రవిశ్యైవ కౌసల్యామిదమబ్రవీత్ |
పాయసం ప్రతిగృహ్ణీష్వ పుత్రీయం త్విదమాత్మనః || 1.16.26 ||

కౌసల్యాయై నరపతిః పాయసార్థం దదౌ తదా |
అర్థాదర్థం దదౌ చాపి సుమిత్రాయై నరాధిపః || 1.16.27 ||

కైకేయ్యై చావశిష్ఠార్థం దదౌ పుత్రార్థకారణాత్ |
ప్రదదౌ చావశిష్ఠార్థం పాయసస్యామృతోపమం || 1.16.28 ||

అనుచింత్య సుమిత్రాయై పునరేవ మహామతిః |
 ఏవం తాసాం దదౌ రాజా భార్యాణాం పాయసం పృథక్ || 1.16.29 ||

తాశ్చైవం పాయసం ప్రాప్య నరేంద్రస్యోత్తమస్త్రీయః |
 సమ్మానం మేనిరే సర్వాః ప్రహర్షోదితచేతసః || 1.16.30 ||

తతస్తు తాః ప్రాశ్య తముత్తమస్త్రీయో
 మహీపతేరుత్తమపాయసం పృథక్ |
 హుతాశనాదిత్యసమానతేజసో -
 ఓచిరేణ గర్భాన్ ప్రతిపేదిరే తదా || 1.16.31 ||

తతస్తు రాజా ప్రతివీక్ష్య తాః
 స్త్రీయః ప్రరూఢగర్భాః ప్రతిలబ్ధమానసః |
 బభూవ హృష్టస్త్రీదివే యథా హరిః
 సురేంద్రసిద్ధర్షిగణాభిపూజితః || 1.16.32 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే బాలకాండే షోడశః సర్గః ||